

Bevolkingsonderzoek werking van Griepvaccinatie

Maurice de Hond (Peil.nl)

15 april 2018

In 2009-2010 ten tijde en na de ophef over de Mexicaanse Griep heb ik via Peil.nl onder meer dan 15.000 ondervraagden onderzoek gedaan over het verloop van die griep en het effect van de vaccinaties.

Tot mijn verbazing stelde ik vast dat - bij vergelijking van gelijke groepen - degenen die gevaccineerd waren, niet minder griep rapporteerden dan degenen, die niet gevaccineerd waren. In de meeste groepen was het zelfs het tegendeel. Zo kwam er onder andere uit, dat van de kinderen tussen 6 maanden en 4 jaar, waarvan in november 2009 geadviseerd was om ze te vaccineren, 26% van degenen die inderdaad gevaccineerd waren, griep hadden gekregen, volgens de opgave van de ouders en van de niet gevaccineerde kinderen was dat 23%.

Ik heb daar toen [dit uitgebreid artikel](#) over geschreven.

In 2014-2015 was er een griepepidemie, die volgens [deze publicatie](#), de langstdurende was van de voorgaande 40 jaar.

Via Peil.nl heb ik in februari 2015 een vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd als ik in 2009-2010 had uitgevoerd, dit keer onder circa 4000 respondenten. De cijfers heb ik toen niet gepubliceerd.¹

Dit seizoen is er een griepepidemie geweest, die iets korter duurde dan die van 3 jaar geleden. In het kader van de vergelijkbaarheid is nu weer via Peil.nl dezelfde vragenlijst gesteld als de voorgaande twee keren. Er zijn nu ongeveer 6000 mensen ondervraagd.

Hieronder staan de resultaten van deze drie onderzoeken. Per subcategorie is een onderscheid gemaakt in beantwoording tussen ondervraagden, die opgaven wel gevaccineerd te zijn en degenen die dat niet zijn.

En uit deze resultaten blijkt dat in de 7 onderscheiden categorieën in die 3 onderzoeksjaren (in totaal dus 21 vergelijkingen) in 17 van de 21 gevallen personen, die wel gevaccineerd zijn vaker meldde, griep te hebben gehad dan degenen die niet gevaccineerd zijn.

---

¹ Het onderzoek in 2015 is uitgevoerd in februari. De griepepidemie was toen nog niet afgelopen. De cijfers over die hele periode 2014-2015 zouden dan ongetwijfeld hoger zijn dan die over 2017-2018. Waarbij we wel in mei hebben onderzocht. Omdat we in 2018 zowel in februari als in mei hebben onderzocht weten we dat het aandeel Nederlanders dat in mei van dit jaar meldt griep gehad te hebben, 50% meer is dan het percentage da in februari was vastgesteld.

Als de griepvaccinatie inderdaad ervoor zorgt dat de kans is dat je griep krijgt, aanzienlijk minder wordt, verwacht zou mogen worden dat het percentage griepgevallen binnen de onderscheiden groepen, onder de gevaccineerden lager is dan onder de niet gevaccineerden.

Zeker als het waar zou zijn wat in de publicatie van 2014-2015 op de site "Gezondheidsnet" staat vermeld: "uit recent onderzoek blijkt dat de kans om griep te krijgen bij de groep tussen de 60-69 jaar met 59 procent daalt". Daarbij werd verwezen naar [een publicatie van onderzoekers van de Maastrichtse Universiteit uit 2008](#), waarin extra analyses werden gemaakt op hun eigen onderzoek uit 1994.

Op een andere plek op die site staat: "in een gemiddelde winter krijgen zonder prik vijf tot tien van de honderd mensen griep, met prik zijn dat één tot zeven".²

Op [de website van het RIVM](#) staat dat dankzij de griepprik de kans op griep kleiner wordt. (Begin 2011 stond op de website van het RIVM: "jaarlijks gemiddeld 10% van de Nederlanders griep krijgt en dat vaccinatie tegen griep de kans op griep veel kleiner maakt". Kort na mijn publicatie was deze tekst aangepast en veranderde "veel kleiner" in "kleiner".)

Dit zijn de drie tabellen:

onderzoek mei 2010 (Mexicaanse griep periode)	Allen	Leeftijd				Groep		
		18-45	45-54	55-64	65-70	60+	Med. Risico	Niet
Gevaccineerd	27%	15%	24%	51%	78%	75%	76%	3%
Heeft griep gekregen	17%	19%	13%	11%	8%	6%	18%	18%
Heeft griep gekregen:								
Wel gevaccineerd		24%	15%	12%	9%	8%	19%	19%
Niet gevaccineerd		19%	12%	9%	5%	4%	18%	18%
Vershil		-5%	-3%	-3%	-4%	-4%	-1%	-1%

onderzoek febr. 2015	Allen	Leeftijd				Groep		
		18-45	45-54	55-64	65-70	60+	Med. Risico	Niet
Gevaccineerd	20%	9%	17%	35%	64%	59%	45%	3%
Heeft griep gekregen	29%	34%	27%	27%	20%	21%	33%	32%
Heeft griep gekregen:								
Wel gevaccineerd		37%	29%	33%	22%	22%	35%	34%
Niet gevaccineerd		32%	25%	22%	16%	20%	32%	31%
Vershil		-5%	-4%	-11%	-6%	-2%	-3%	-3%

² Een griep epidemie wordt gebaseerd op het aantal griepmeldingen van huisartsen. Als dat in een week er meer dan 50 per 100.000 Nederlanders zijn dan wordt dat als een griep epidemie gezien. De afgelopen maanden was dat gedurende 18 weken het geval. Toch betreft het totaal aantal meldingen in die periode dan nog maar circa 2%. Dat geeft dus aan dat uitgaande van het cijfer van het RIVM in een gemiddeld jaar van 10%, maar 1 op de 5 tot 7 griepgevallen, naar de huisarts gaat.

Onderzoek mei 2018	Allen	Leeftijd				Groep		
		18-45	45-54	55-64	65-70	60+	Med. Risico	Niet
Gevaccineerd	19%	8%	16%	34%	63%	57%	43%	3%
Heeft griep gekregen	32%	35%	31%	31%	22%	22%	40%	33%
Heeft griep gekregen:								
Wel gevaccineerd		30%	31%	34%	24%	23%	33%	26%
Niet gevaccineerd		36%	31%	30%	19%	22%	45%	34%
Vershil		6%	0%	-4%	-5%	-1%	12%	8%

Op basis van deze resultaten zou je zeggen, dat over het algemeen degenen die gevaccineerd worden tegen griep gemiddeld een wat grotere kans hebben om griep te krijgen dan degenen die zich niet hebben laten vaccineren.

Maar er zijn wellicht een aantal tegenwerpingen te maken, waardoor je deze conclusie niet zou mogen trekken. We zullen die stuk voor stuk behandelen, om te zien of die conclusie toch overeind kan blijven.

1. Binnen de afzonderlijke 7 groepen zou het zo kunnen zijn dat degenen die weten/denken dat ze meer kans op griep maken, zich eerder laten vaccineren dan mensen die dat niet weten/denken. En dat zou dan verklaren waarom er meer griep wordt gemeld.

Dat zou zo kunnen zijn als de groep in ogenschouw genomen wordt waar relatief weinig mensen zijn gevaccineerd (dus tot de 55 jaar).

Maar als we de groepen nemen waar een groot deel van de mensen zijn gevaccineerd is die aanname minder waarschijnlijk. De personen boven de 60 krijgen als gehele groep beduidend minder griep dan de jongere Nederlanders. Zij hebben in hun leven meer antistoffen tegen griep opgebouwd. Een merendeel van die groep laat zich vaccineren. In alle drie onderzoeksjaren zien we dat de niet-gevaccineerden minder griep melden dan de wel-gevaccineerden! Wellicht is in werkelijkheid dit verschil minder of helemaal niet. Maar het laat heel andere cijfers zien dat wat de onderzoekers uit Maastricht hebben gemeld: dat onder 60-69-jarigen vaccinatie ervoor zorgt dat de kans op griep meer dan 50% minder is!

In dat kader zijn ook de cijfers uit 2009-2010 interessant. We hebben toen aan ouders van kinderen tussen 6 maanden en 4 jaar gevraagd of hun kind gevaccineerd was en of hun kind griep had gekregen. Ongeveer 70% van de kinderen waren gevaccineerd. En de ouders van die 70% meldden toen meer griepgevallen dan de ouders van de 30% die niet waren ingeënt. Het is onwaarschijnlijk dat het oordeel van ouders toen om hun kind al dan niet te laten vaccineren tegen griep met name bepaald werd door hun gezondheidstoestand.

2. Bij deze vorm van onderzoek via Peil.nl wordt het hebben gekregen van griep bepaald door wat de ondervraagde zelf meldt. De vraag is of dat inderdaad griep was en een andere vraag is of mensen, die gevaccineerd zijn eerder denken dat ze griep hebben gekregen dan mensen, die niet gevaccineerd zijn.

Allereerst de vraag over het zelf kunnen rapporteren dat iemand griep heeft gehad. Op de website van de RIVM staat dat gemiddeld in Nederland 10% griep krijgt. Deze drie onderzoeksjaren waren jaren waar een forse griep epidemie heerste. Dus mogen we, als we het cijfer van de RIVM als maatstaf nemen, ervan uitgaan dat het percentage Nederlanders dat in zo een jaar griep krijgt duidelijk boven de 10% ligt. Maar wel onder de cijfers, die door de ondervraagden zelf worden gerapporteerd. Want een zware verkoudheid zal ook wel met regelmaat als “griep” worden gemeld.

Daarom hebben we aan de ondervraagden die aangaven “griep” te hebben gehad, gevraagd welke verschijnselen ze hadden. In alle drie onderzoeksjaren komen daar dan ongeveer dezelfde cijfers uit.

Ongeveer 35% meldt “erg verkouden en hangerig maar geen koorts”. 40% meldt “koorts, maar onder de 39 graden”. 25% meldt “boven de 39 graden koorts” .

Stel dat we alleen van de laatste groep beschouwen, dat dit echt griep was en de andere niet, dan komen we zelfs in het jaar met een langlopende epidemie (2017-2018) tot een percentage van 8% van de Nederlanders die griep hadden. (Terwijl dat een lager percentage dat het RIVM als gemiddeld geeft voor alle jaren).

Als we echter alleen de ondervraagden, die geen koorts rapporteren uitsluiten (35%) dan komen we op cijfers die in lijn liggen met het gemiddelde van het RIVM, resp.:

2010:	11%
2015:	19%
2018:	20%

Maar de sleutelvraag voor dit onderzoek is natuurlijk of de beantwoording van deze vraag over wat men als klachten had, verschilde tussen degenen die meldden griep te hebben gehad tussen de gevaccineerden en de niet gevaccineerden.

En dan blijkt dat er geen verschil is in de gemelde verschijnselen tussen de gevaccineerden en de niet-gevaccineerden! Dus daarmee blijft de conclusie gehandhaafd dat er geen bewijs is dat vaccinatie tegen griep de kans op het krijgen van griep verkleint, laat staan dat het met meer dan de helft verkleint.

De conclusie is dus dat dit onderzoek onder de Nederlanders, met in totaal ongeveer 25.000 ondervraagden in drie jaren (2010, 2015, 2018) geen enkele aanwijzing geeft dat tegen griep gevaccineerden minder vaak griep krijgen. Laat staan dat dit met een factor van 50% is.

Wel kan het waar zijn dat de vaccinatie heeft beschermd tegen een ernstige mate van griep. Maar daarover heeft het onderzoek geen uitsluitsel kunnen geven.